

Woerden, meest creatieve stad van Nederland (voorbij het gemiddelde)

Ambitie 2016-2019



Het Klooster
Stadsmuseum
KUVVO
Bibliotheek Het Groene Hart
Cultuur Platform Woerden

Woerden, mei 2015

Woerden, meest creatieve stad van Nederland (voorbij het gemiddelde)

Kaas, koeien, een groene omgeving en een spannende (Romeinse) geschiedenis. Dat bepaalt voor veel mensen in hoge mate de identiteit van Woerden en die waarden dragen we allemaal graag uit. Daarnaast onderscheidt Woerden zich wat ons betreft door de meest creatieve stad van Nederland te zijn. Een stad waar men creatief is in het oplossen van grote en kleine vraagstukken en waar men steeds zoekt naar originele en vernieuwende alternatieven. Een stad waar men veel belang hecht aan kunst en cultuur. Zichtbaar door goede culturele faciliteiten, een bovengemiddeld aantal evenementen en festivals, veel creatieve bedrijven en actieve kunstenaars en ongelooflijk veel vrijwillige inzet van de Woerdense inwoners voor kunst en cultuur. In alle geledingen van de Woerdense samenleving hebben culturele uitingen een verbindende en inspirerende werking en dit maakt het aangenaam wonen, opgroeien en oud worden in Woerden.

Woerden sterk door en voor cultuur

Voorjaar 2014 schreven vijf culturele instellingen in Woerden gezamenlijk de nota 'Woerden sterk door en voor cultuur'. Daarin beschreven wij het belang van kunst en cultuur voor de samenleving, de economie en het vestigingsklimaat en deelden wij onze zorgen over de mogelijke gevolgen van verdere bezuinigingen. Ons uitgangspunt was dat de rijkdom en de diversiteit van het culturele aanbod en het activiteitsniveau in Woerden behouden moeten blijven. Zij dragen in belangrijke mate bij aan de aantrekkelijkheid van de stad en zorgen voor een creatief klimaat en een dynamische leefomgeving.

Inmiddels is het een jaar later. De bezuinigingen die voor de komende jaren waren ingepland zijn gelukkig voor een groot deel teruggedraaid. Het is tijd voor een volgende stap. De cultuursector is als geen andere sector voortdurend bezig om zich te ontwikkelen en te vernieuwen, steeds in samenhang met de omgeving, inspeland op kansen en behoeftes van de inwoners van Woerden. Het verzoek van de wethouder aan de cultuursector om de beleidsvisie voor cultuur in Woerden voor de komende jaren te formuleren, hebben wij dan ook met veel plezier opgepakt met als uitkomst deze ambitie.

Het spreekt vanzelf dat de vijf culturele instellingen dit niet alleen realiseren. In de komende periode nodigen we andere culturele partijen in Woerden uit om met ideeën te komen en bij te dragen aan deze ambitie.

Ambitie 2016-2019

De culturele instellingen zetten sterk in op samenwerking, onderling en met andere partijen. Daarmee wordt een sterke culturele infrastructuur gevormd. Samen met alle partners waarborgen zij een creatieve voedingsbodem, bieden faciliteiten, expertise en kwaliteit, waardoor vele culturele initiatieven ontstaan en blijven bestaan.

Onderdeel van deze samenwerking vormt een structureel overleg over (toekomstige) projecten en plannen. Uit deze gesprekken kwam naar voren dat er inspirerend veel samenhang bestaat tussen de ambities en de plannen van de culturele instellingen. Met overtuiging zetten zij dan ook de gezamenlijke stip aan de horizon: *Woerden, meest creatieve stad van Nederland (voorbij het gemiddelde)*.

Uiteraard vertalen wij dit hieronder in realistische doelen en geven wij aan langs welke lijnen en met welk aanbod en activiteiten wij de ambities willen bewerkstelligen.

Doelen cultuurbeleid toen en nu

De doelen die de culturele sector nastreeft, vertonen - en dat is niet toevallig - veel overeenkomsten met de doelen uit de beleidsbrief Cultuur 2012-2015. De afgelopen jaren werden gekenmerkt door het streven naar optimale cultuurparticipatie door vooral de jeugd in Woerden, het bevorderen van historisch besef en verbinding met de omgeving door het Verhaal van Woerden en het bouwen aan een sterke culturele infrastructuur door veel onderlinge samenwerking.

Inmiddels zijn er veel resultaten geboekt. Tegelijkertijd is er nog veel te ontwikkelen, zoals ook blijkt uit de voorbeelden die wij in dit stuk geven. Daarnaast zien wij kansen en mogelijkheden voor cultuur die ons uitdagen de doelstellingen te verbreden en verder aan te scherpen.

Doelstellingen van het cultuurbeleid voor de jaren 2016-2019:

1. Blijvende culturele bagage voor alle kinderen en jongeren
2. De functie van kunst en cultuur breder inzetten: naast jeugd ook focus op ouderen en doelgroepen in het sociale domein.
3. Versterking van de identiteit door een gezamenlijke geschiedenis
4. Investeren in Woerdens talent
5. De culturele as: meer rendement door samenwerking en flexibiliteit van mensen, expertise en locaties

1. Blijvende culturele bagage voor alle kinderen en jongeren

De culturele instellingen werken met elkaar aan uitbreiding en versterking van de programma's van kunst- en cultuureducatie en taal- en leesbevordering. Door nog betere samenwerking, het versterken van de relatie tussen scholen met de lokale culturele omgeving en afstemming van binnen- en buitenschools aanbod.

De jarenlange investeringen in cultuurparticipatie, cultuureducatie en leesbevordering hebben hun vruchten afgeworpen. Woerden kent een zeer uitgebreid programma van kunst-

en cultuureducatie en een doorgaande leeslijn met aandacht voor het lezen van literatuur en structurele aandacht voor leesbevordering voor kinderen. Veel kinderen en jongeren zijn ook buiten schooltijd actief bezig met kunst en cultuur en er is een culturele agenda om trots op te zijn.

De bijdrage van kunst- en cultuureducatie- en participatie aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren is onmiskenbaar. Een bovengemiddeld aantal jongeren in Woerden kiest voor een creatieve opleiding. Dit zijn opleidingen in de toegepaste kunst of podiumkunsten, maar ook op gebied van kunsthistorie, letteren, design, digitale media. Dit is goed nieuws, aangezien creativiteit en innovatie noodzakelijk worden geacht om antwoorden te formuleren op hedendaagse vraagstukken in de samenleving.

Niet alleen het talent dat tot een kunstenaar uitgroeit en ons met zijn of haar werk inspireert, ook advocaten, leraren en ondernemers zetten creativiteit in om hun vak én de samenleving verder te brengen.

Het Klooster en KUVVO zetten zich in voor een structureel muziekprogramma op de Rembrandt van Rijn en de Willem Alexanderschool. Algemene muzieklessen en instrumentale lessen als onderdeel van het onderwijsprogramma worden gecombineerd met buitenschoolse muziekactiviteiten op de schoollocatie, waar ouders en buurtbewoners actief bij worden betrokken.

Het bevorderen van het lezen is alleen effectief bij een structurele aanpak. De Bibliotheek Het Groene Hart versterkt de doorgaande leeslijn 0-12 jaar op basis van de landelijke programmalijs Kunst van Lezen, o.a. in samenwerking met consultatiebureaus, kinderopvang en onderwijs. Met Boekstart, Boekstart Kinderopvang en Bibliotheek op School werkt de Bibliotheek aan het voorkomen en terugdringen van taalachterstanden en daarmee van laaggeletterdheid. Daarbij staat structurele aandacht voor het (voor)lezen en begrijpend lezen in de klas, bij de kinderopvang én thuis voorop. Daarnaast biedt de Bibliotheek ook tal van mogelijkheden op het gebied van informeel leren voor volwassenen. Ook informatievaardigheden van jeugd en jongeren moeten onderdeel worden van deze structurele aanpak, zodat zij als volwassenen kunnen participeren in de hedendaagse informatiemaatschappij.

Dichters uit Woerden, St. Vredeseducatie en KUVVO zetten zich in voor een structureel programma waarbij thema's als tolerantie, vrede, vrijheid en democratie centraal staan. Lessen worden gecombineerd met buitenschoolse activiteiten, waar ouders actief bij worden betrokken (zoals o.a. bij de Democratiefabriek; een interactieve tentoonstelling waarbij ontdekken, beleven en handelen centraal staat).

2. De functie van kunst en cultuur breder inzetten: naast jeugd ook focus op ouderen en doelgroepen in het sociale domein.

Met de verandering in het sociale domein, 'de overheveling' van zorg, jeugd en werk naar de gemeenten is er een belangrijke rol weggelegd voor kunst en cultuur bij het bevorderen van langer zelfstandig wonen en zelfredzaamheid voor ouderen en andere sociale doelgroepen. Cultuur is verbonden met het verlangen van mensen om betekenis te geven aan het leven. Het geeft mensen individueel en gezamenlijk een identiteit; men voelt zich met elkaar en met hun omgeving verbonden door cultuur. Kunst en cultuur stimuleren de verbeelding, het zelfbewustzijn. Het zet mensen fysiek en geestelijk in beweging. Cultuur kan voor kwetsbare groepen in de samenleving een bijdrage leveren aan ontmoeting, verbinding en ontplooiing. Taalvaardigheid is de basis voor participatie in de samenleving, voor zelfredzaamheid en zelfsturing. Bibliotheken staan voor leesplezier én taalvaardigheid.

Er ligt een gedeelde verantwoordelijkheid voor de culturele instellingen, gezamenlijk en in samenwerking met anderen, om nieuwe, laagdrempelige initiatieven te ontwikkelen.

Door optimale afstemming van activiteiten in school, in wijken en centraal willen de culturele instellingen gezamenlijk cultuurparticipatie versterken. Zij richten zich hierbij naast kinderen en jongeren ook op ouderen en specifieke doelgroepen.

Het Stedsmuseum heeft een speciale rondleiding ontwikkeld voor Alzheimerpatiënten en gaat op termijn met kunstobjecten uit eigen collectie op stap, naar de mensen (vooral ouderen) toe.

Door verdere verdieping van het kunst- en cultuureducatieprogramma bereikt KUVVO in de scholen juist ook de kwetsbare kinderen. Zo kan iedereen meedoen en wordt de persoonlijke en cognitieve ontwikkeling versterkt.

Het Klooster en KUVVO organiseren jaarlijks SPOT jeugdtheaterfestival, een reizend festival langs vijf kernen en wijken in de meivakantie waarbij kinderen, ook zij die niet vanzelfsprekend in het theater komen, voorstellingen kunnen beleven en actief mee kunnen doen.

Het Klooster ontwikkelt community-artsprojecten in Molenvliet en Schilderkwartier met als doel het bevorderen van de onderlinge kennismaking en goed samenleven van de bewoners.

De Bibliotheek Het Groene Hart maakt zich hard voor de ontwikkeling van een (digitaal en fysiek) Taalhuis om samen met andere organisaties de problematiek van laaggeletterdheid aan te pakken.

Kunstkring, KUVVO en Stedsmuseum realiseren samen beeldende programma's voor kinderen met onder meer gastlessen in de school, training van leerkrachten, publieke exposities in de bibliotheek of een wijkcentrum en naschoolse verdiepende cursussen. In pilots wordt gezocht naar de optimale inzet van nieuwe media (o.a. Schilderen met de Ipad,

Museum in de klas via Digiboard). Deze media kunnen daarna ook ingezet worden op andere plekken zoals in verzorgingshuizen.

CPW zorgt ervoor dat een deel van de subsidies vanuit het loket worden ingezet voor initiatieven met een sociaal-cultureel element.

3. Versterking identiteit door een gezamenlijke geschiedenis

Het is belangrijk dat Woerdenaren en vooral jongeren zich bewust worden van hun omgeving. Door culturele uitingen voortkomend uit de eigen geschiedenis (Het Verhaal van Woerden) krijgen Woerdenaren een identificatiemiddel aangeboden en een middel om zich te verbinden met elkaar, om tot de gemeenschappelijke geschiedenis te ervaren.

Het Verhaal van Woerden heeft een belangrijke plek in het uitgebreide cultuureducatieprogramma dat KUVVO i.s.m. tientallen lokale partners aanbiedt voor alle kinderen en jongeren in Woerden.

De bibliotheek en het Stadsmuseum willen samen de archeologische afdeling en daarmee het verhaal van de Romeinse geschiedenis laagdrempelig toegankelijk maken en aantrekkelijk (fysiek en digitaal) presenteren.

In een structureel programma voor erfgoededucatie werken o.a. Stadsmuseum, KUVVO, Gilde en kunstenaars samen aan een lijn van educatieve opdrachten. Met een multimediale aanpak worden leerlingen betrokken bij de lokale omgeving en geschiedenis. De kennis die zij zo opdoen over bv. archeologische vondsten in de parkeergarage, de schandpaal bij het Stadsmuseum of 'schuldige plekken' in het oorlogsverleden delen zij met hun ouders. Zij stimuleren hun ouders om ook eens de Romeinenzolder van het Stadsmuseum te bezoeken of die expositie van een lokale kunstenaar of de gewelven van het Kasteel.

Het Klooster en het Stadsmuseum brengen in 2016 Het Verhaal van Woerden en de opvallende kenmerken van de Woerdense geschiedenis op eigentijdse wijze voor het voetlicht in een theatervoorstelling van de Utrechtse regisseur Erik Snel door Aluin en een bijpassende expositie. Deze zal ook onder schooltijd voor jongeren gespeeld worden.

4. Investeren in Woerdens talent

De identiteit van Woerden wordt mede bepaald door de aanwezigheid van een groot aantal initiatieven, festivals en projecten. Evenementen als de Woerdense Vakantie Week, Historische Spelen Woerden, Nachtcultuur, Straattheaterfestival, Akoestival en Kunstpark, Klassendag, atelierroute, septembermarkt en vele andere activiteiten brengen veel mensen op de been. Het zijn dragers van het positieve gevoel en samen met de historische plekken

van de stad vertellen zij het Verhaal van Woerden en de Woerdenaar. Het zijn die dingen die mensen trots maken op Woerden, waarom zij hier graag blijven wonen en zich er vrijwillig voor willen inzetten. Het zorgt voor samenhang, een levendige en aantrekkelijke binnenstad en dynamiek in de kernen en wijken. Het is bovendien een uniek visitekaartje, waarmee Woerden zichzelf op de kaart zet in Het Groene Hart.

De ambitie is om uit de creatieve gemeenschap en het talent van Woerden vernieuwende initiatieven te laten ontstaan. Hiermee kan de gemeente zich onderscheiden. Het biedt uniciteit en genereert aantrekkingskracht op een cultuur minnend publiek en een creatieve klasse. Op hun beurt vormen zij weer een inspiratiebron voor jongeren. Een belangrijke stimulans hiervoor zal uitgaan van een ambitieus cultuurbeleid, het uitbouwen van de programma's voor kunst- en cultuureducatie en het zorgen voor goede faciliteiten.

Een permanente tentoonstelling van het werk van de Woerdense kunstenaar Leo Gestel, een van de belangrijkste Nederlandse moderne kunstenaars uit de vorige eeuw, als 'unique sellingpoint' voor Woerden geeft het Woerdens imago prestige.

Het programma Talent van Woerden dat plaatsvindt in het kader van Woerden Werkt en momenteel door Het Klooster wordt ondersteund: talent uit Woerden dat zich inmiddels elders heeft gevestigd en bewezen, keert terug naar Woerden en wordt begeleid in zijn cultureel ondernemerschap.

KUVO bouwt verder aan een sterke structureel kunst- en cultuureducatieprogramma in scholen. Daaraan doet immers ieder kind mee en maakt zo kennis met zijn eigen talenten. We stimuleren vindingrijkheid en talentontwikkeling.

De ambitie van Het Klooster is om het Artist in Residence-programma, dat nu op projectbasis plaatsvindt, een structureel karakter te geven. Daarnaast is er de wens een in het oog springend professioneel gezelschap of collectief van artiesten, zich in Woerden te laten vestigen en van daaruit werk te maken en te distribueren.

Een ambitie van de bibliotheek is het programma de 'Kennismaker', ontwikkeld door bibliotheek Den Bosch en inmiddels overgenomen door meer bibliotheken. Het project nodigt inwoners met een specifieke kennis en / of hobby uit deze te delen met andere inwoners in de bibliotheek. De vorm is helemaal vrij: een lezing, een workshop, een activiteit. De bibliotheek begeleidt en faciliteert, en zet de promotiekanalen in ten behoeve van bereik.

Het Cultuur Platform Woerden biedt talent in Woerden op allerlei manieren een podium, zodat zij kunnen laten zien wat zij maken en anderen daarvan kunnen genieten. De Cultuurcafé's bijvoorbeeld vinden komende jaren tweemaal per jaar plaats op een professioneel podium in het Klooster en daarnaast op steeds wisselende locaties in de stad.

5. De culturele as: meer rendement door samenwerking en flexibiliteit van mensen, expertise en locaties

De culturele instellingen hebben, parallel aan de versterking van de inhoudelijke samenwerking, afgelopen jaren stappen gezet in het delen van faciliteiten en backoffice. Zo is KUVO onlangs ingetrokken in Het Klooster. Stadsmuseum Woerden, de Bibliotheek Het Groene Hart en Het Klooster met daarin tevens gehuisvest KUVO en het CPW, bevinden zich als een culturele as met drie fysieke knooppunten in de Woerdense binnenstad. Deze culturele as vormt een belangrijke kracht voor de binnenstad en aanjager voor het bloeiende culturele veld in Woerden; zowel in de binnenstad als in de wijken en de dorpen.

De culturele instellingen vinden het van het grootste belang om in te spelen op de behoeften vanuit de maatschappij en mee te gaan in de beweeglijkheid van de maatschappij. Zij zoeken in de komende jaren dan ook naar een ideale mix waarbij continuïteit en professionaliteit gewaarborgd zijn in een stevige, efficiënt georganiseerde backoffice en tegelijkertijd vernieuwing en flexibiliteit van zowel mensen en expertise als locaties mogelijk is. Zelfevaluatie wordt daarin ingebed.

De culturele instellingen zoeken daarbij actief samenwerking met het bedrijfsleven in Woerden. Uiteraard voor sponsoring van evenementen en activiteiten, maar ook met het oog op onderlinge versterking en uitwisseling van expertise. De geformuleerde ambities kunnen deels in samenwerking met het bedrijfsleven worden gerealiseerd.

Binnen de kunst- en cultuureducatie in Woerden bestaat een hiaat op het gebied van beeldende kunst. Het is een vurige wens van de culturele instellingen om de komende jaren inspirerende ruimte te faciliteren voor jongeren om zich te ontplooien op het vlak van beeldende kunst, multimedia, gamedesign etc. Plekken waar jongeren samenkomen, elkaar kunnen inspireren en motiveren. Waar maken centraal staat; mogelijk ook in combinatie met techniek.

Het Klooster heeft een aantal (oud)leerlingen uitgenodigd om in het kader van hun studie game-design een digital-art-lab op te zetten waar zij een cursus geven in digital art en digitale muziekproductie. De mogelijkheden voor locatie en inrichting worden momenteel onderzocht.

Woerden ontwikkelt zich van een voorheen saaie, gesloten gemeente naar een bruisende stad waar veel te doen is. Maar helaas is er veel leegstand in de oude binnenstad. Cultureel Woerden wil hierop inspringen door de leegstand aan te grijpen om veel meer broeinesten voor jong talent te creëren, om pop up ateliers te realiseren ruimte te bieden aan bovengenoemde Artists in residence, het digital artlab of Talent van Woerden.

Meer dan ooit vraagt de bibliotheekdienstverlening lokaal maatwerk. Voor de Bibliotheek Het Groene Hart zijn vaste, fysieke bibliotheekvestigingen belangrijk, maar niet langer maatgevend. Ook zonder vaste bibliotheekvestigingen kan en wil de bibliotheek in dorpen

en wijken zichtbaar aanwezig zijn met bibliotheekdienstverlening. De digitale (bibliotheek-)infrastructuur en concepten als Boekstart Kinderopvang en Bibliotheek op School maken dat mogelijk.

Tot slot

Uit het rijke culturele leven van Woerden, geïllustreerd door de tomeloze (vrijwillige) inzet en participatie van de Woerdenaren, blijkt de behoefte aan kunst en cultuur. Het is de uitdaging van de culturele instellingen om komende jaren de potentie optimaal te benutten. Door een sterke basisvorming voor alle kinderen te borgen. Door de functie te verbreden zodat nog meer mensen betrokken raken en in beweging worden gezet. Door talent ruimte te geven en te stimuleren tot in het oog springende prestaties. Door culturele locaties multifunctioneel in te zetten en uit te breiden met spannende (tijdelijke) plekken. Georganiseerd in samenhang en vanuit een gezamenlijke ambitie geeft dit Woerden een impuls voorbij het gemiddelde en maakt het Woerden een gemeente om trots op te zijn.